

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatit

Oqaaseqaatit nalinginnaasut

1. Aallaqqaasiut

Aatsitassatigut suliniutini arlaqartuni innuttaasut peqataatinneqarnissaat, qanoq innuttaasut ajunngitsumik peqtaatinneqalersinnaanersut kiisalu qaqugukkut innuttaasut naammattumik piviusumillu peqataatinneqartutut taasariaqarnerat pillugit annertuumik oqallittoqarpoq.

Siunnersuut manna aqputigalugu Naalakkersuisut aatsitassat pillugit inatsimmi innuttaasut piaarnerusumik akuutinneqartalernissaat kiisalu aatsitassatigut suliniutinut atatillugu suliniutit innuttaasunut ersarinnerulernissaat, tassa innuttaasut sutigut qaqugukkullu suliniutinut tunngatillugu isummertalernissaat siunertaralugit sinaakutassanik aalajangersaanissaq kissaatigaat. Siunnersuutip matuma akuerineqarnissaata siunertaraa tusarniaasarnerit ingerlanneqartarnerisa ersarinnerulernissaat, kiisalu siunnersuut manna aqputigalugu pisortat, suliffeqarfiit suliniutinik suliaqartut kiisalu innuttaasut tusarniaanermik ingerlatsinissap piareersarneqarneranik suliaqarnermik taamatullu tusarniaanermik ingerlatsisarnermik siuarsaavigineqarnissaat.

Kalallit-nunaanni aatsitassatigut ingerlatassat avatangiisit taamatullu inuiaqatigiinni piujuartussat tungaasigut sunniuteqarnissaannut pissutsinik sukumiisumik misissuisoqarlunilu nalilersuisoqartarnissaa kissaatigineqarpoq, taamaattumillu aatsitassanut inatsimmi allaqqavoq aatsitassatigut ingerlatassat tarmarmik immikkut avatangiisit taamatullu inuiaqatigiinni piujuartussat tungaasigut nalunaarusiorfigineqartassat. Tamatumunnga atatillugu nalunaarusiat arlariisut suliarineqarnissaannut ilitersuutinik pilersitsisoqarnikuuvoq. (Inuiaqatigiinni piujuartussamik suliaqarnermi maleruagassat, Atsisassanut Pisortaarfik 2009 aamma BMP Guidelines for preparing an Environmental Impact Assessment (EIA), Report for Mineral Exploitation in Greenland, 2011)

Maleruagassat malillugit Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugu nalunaarusiaq taamatullu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiaq aqputigalugit aatsitassarsiornermi ingerlatsiviit ingerlatassatut siunnersuutaat ingerlatassap inissisimaffiani avatangiisitigut inuiaqatigiinnullu ilisimasat kiisalu paasinninnerit kiisalu inuiaqatigiit aatsitassarsiornikkut ingerlatassamut atatillugu kissaatigisaat tunngavigalugit ingerlatassap ineriartortinnissaa qulakkiissavaat. Nalunaarusiani taakkumani aatsitassatigut ingerlanniakkap inissisimaffiani kiisalu nunamut tamarmut qanoq kinguneqarumaanissaata qanoq naatsorsuutigineqarnerasoq takuneqarsinaasussaavoq.

Kiisalu nalunaarusiornissamut malitassami takuneqarsinnaassaaq aatsitassatigut ingerlatsiviit toqaannartumik oqaloqateqarnertigut kiisalu paasissutissiilluni ataatsimiisitsisernerit assigisaallu aqputigalugit soqutigisaqartut naleqquttut ilaatinneqarnissaat qulakkiissagaat. Tamakkualu saniatigut aatsitassatigut ingerlatsiviit aatsitassanut inatsit tunngavigalugu nalunaarusianik immkkoortunik pilersitsinissaannik qinnuvigineqarsinaapput, soorlu assersuutigalugu sumiiffinni aalajangersimasuni misissuinerit atorineqartussanik (*land use studier*)

Nalunaarusiat marluusut taakkunungalu ilassutaasinnaasut kiisalu nalunaarusiat tamatumunnga atatillugu suliaasimasut Naalakkersuisut aatsitassanik atuinissamut akuersissummik qinnuteqaammik aalajangiinissaannut atugassaat ilaatinneqassapput. Nalunaarusiat taakkua marluusut tamanna sioqqullugu tamanut ammasumik tusarniaassutigineqareersimassapput. Ukiuni kingulliunerisut nalunaarusiat minnerpaamik sap. ak. arfineq-pingasut tamanut ammasumik tusarniaassutigineqartarput. Tusarniaanerp inglerlanerani innuttaasut, kattuffiit pisortallu ingerlatassamut naatsorsuutigisaminnik, ernummatigisaminnik, oqaaseqaatiminnik, isumassarsiaminnik siunnersuutiminnillu allakkatigut tunniussaqaqassallutik periarfissaqarput. Tusarniaanermi akissutigineqartut tunngavigalugit aatsitassatigut ingerlatsivik Hvidbog-imik suliaqassaaq, tassanilu inglerlatsiviup tusarniaanermi akissutaasut tamaasa kiminngaaneersuuneri nalunaarsussavai, kiisalu akissuteqaatit aatsitassatigut ingerlatsiviup ingerlatassaata Avatangiisinut Sunnuteqarnissaata Nalilersorneqarnerat pillugu nalunaarusiaani taamatullu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiaani sutigut qanorlu annertutigisumik allannguinerit kinguneqarsimanersut ilisimatitsissutigissallugit. Avatangiisinut Sunnuteqarnissaata Nalilersorneqarnerat pillugu nalunaarusiaq taamatullu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiaq, tusarniaanermut akissuteqaatit, tamanut ammasumik tusarniaanermi ataatsimiisitsinerit imaqarniliorneri kiisalu Hvidbog taamatullu nalunaarutaasinnaasut attuumassuteqartut www.naalakkersuisut.gl aqputigalugu kalaallisut immaqalu qallunaatut tuluttullu oqaasertaqartillugit saqqummiunneqassapput.

Siunnersuut manna aqputigalugu Naalakkersuisut kissaatigaat periuseq atuuttoq aatsitassanut inatsimmi namminermi allaqqalissasoq, kiisalu innuttaasut kiisalu soqutigisaqartut allat qanoq ilillugit ilaatinneqalissanersut taamaaliornikkullu erseqqissaavigineqassapput, taamaaliornikkut inuiaqatigiit inglerlanniakkamut tunngatillugu oqaaseqaateqarnissamut ineriartortitseqataanissamullu periarfissaqalissapput.

Siunnersuut Danmarkimi inatsisit kiisalu periutsit atorineqartartut taamatullu Canadami nunap immikkoortui - Newfoundland aamma Labrador isumassarsiorfigalugit ilusilersorneqarpoq. Siunnersuuteqarnikkut innuttaasut aatsitassatigut inglerlanniakkat ataasiakkaat

pilersaarusiornerini ingerlanniakkat aallartinneriniilli sapinngisamik siusissukkut sunniuteqarsinnaalernissaat piareersaataasumik tusarniaatigisalernissaasa atuutitilernerisigut qulakkerneqarnissaa ersarissarniarneqarpoq, tassa ingerlanniakkap qanoq ingerlannissaata allaaserineqarnerata siusissukkut saqqummiunneqarneratigut allannguuteqartitsisinnaanissamut isumassarsuianik allanngutissanullu siunnersuutunik katersinissaq siunertaralugu.

Danmarkimi nunamik atuinermi inatsit Planlov kiisalu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarummi (nalunaarut nr. 1510 ulloq 15. december 2010-meersoq) Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiamut sinaakkutassat taamatullu piumasaqaatit aalajangersagaapput. Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarummi allaqqavoq ingerlanniagaq qaqugukkut nalunaarutigineqassanersoq tassa Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiamut sinaakkutassanut imarisassaanullu tunngasut aalajangiiffigineqarnissat siunertaralugu. Tamatumunnga atatillugu ingerlatassa pilersaarusiornissaanut siunnersuut suliarineqassaaq (aammattaaq oqallisissatut siunnersuummik isumassarsiamullu siunnersuummik taaneqartarpoq), taannalu suliap aallartisarnerani oqartussanut atuumassuteqartunut tusarniutigineqassalluni. Innuuttaasut soorlu kattuffiit kiisalu soorlu ass. Danmarks Naturfredningsforeningip sumiiffinni assigiinngitsuni immikoortortaqarfiini kattuffiillu allat sumiiffinni ataasiakkaani pissutsinik ilisimasaqartut tusarniaanermut ilanngunneqarsinnaapput, aammalu tamat ilaatinneqarsinnaallutik. Tusarniaanermi peqataatinneqartut allakkatigut oqaaseqaatiminnik, isumassarsiaminnik allanngutissatullu siunnersuutiminnik ilanngussisinnaapput kiisalu pissutsinik misissuiffigisariaqakkanik saqqummiussisinnaassallutik. Tamakkua piareersaataasumik tusarniaanertulli pingaaruteqartigisinnaapput. Piareersaataasumik tusarniaanerit akuttunngitsumk sap. ak. 4-6 siviussuseqartarpoq. Tusarniaanerit ataasiakkaat pillugit unatsisitigut oqartussanut atuumassuteqartunut piumasaqaaterinneqarnerisa saniatigut piumasaqaateqarfiuneq ajorput.

Kingornatigut Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarutip tamanut ammasumik tusarniutigineqarnerata ingerlanera ingerlatassat annertoorsuugaluarpataluunniit sap. ak. 8-nik siviussuseqassaaq. Soorlu assersuutigalugu Danmarkip Tysklandillu akornanni Femernikkoortillugu ikaatarfissuliorniarnermi tusarniaanermut tunngatillugu Danmarkip manna tikillugu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarutaasa akusunersaraat (DDK milliardit affai missiliorlugit akeqartoq). Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarutip tusarsuutigineqarnera 28. juni 2013-imiit 20. september 2013-imut ingerlanneqarpoq. Julimi Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarutip tamanut ammasumik tusarniutigineqarnerata

ingerlanera sapaatip akunnerinik 12-nik sivisussuseqarpoq, taakkunanga sapaatip akunneri 4-t (sulinngiffeqarnerup sivisussusaa) ilanngaatineqarpata, periuseq tamanna aamma Kalaallit-nunaanni atuuppoq, taava tusarniaaneq sapaatip akunnerisini 8-ni ingerlanneqarpoq. Assersuut alla tassa Ll. Vildmose-mi pinngortitap pissusaanut uterteqqinnissaa pillugu ingerlanniakkamut atatillugu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarutip tusarsitigineqarnera 25. april 2013-imiit 21. juni 2013-imut ingerlanneqarpoq, tassa sapaatip akunnerini 8-ni.

Canadami taamaallaat Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarut ingerlanneqartarpoq. Inuiaqatigiinni pissutsinut, inuunniarnikkut pissutsinut, piorsarsimasutsikkut peqqinnikkullu pissutsinut tunngasut assigisaallu Canadami Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarummut namminermt ilaatinneqartarput.

Canadami ataatsimoortitsinerup qafaasissusaasigut Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarutip sinaakkutaai aalajangersarneqartarput. Nunap immikkoortortani Newfoundlandimi Labradorimilu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarutinut sinaakkutaasut nunap immikkoortuani avatangiisit pillugit inatsisitigut aalajangersarneqartarpoq (Environmental Protection Act –Chapter E-14.2 - An Act Respecting Environmental Protection). Inatsit Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaaruteqartussaannermt pisussaafillit tamarmik avatangiisit pillugit nalunaarusiornissaminnik qanoq suliaqartassanersut pillugu sammisaliinnavimmik immikkoortoqarpoq, tassa aatsitassatigut ingerlatassanuinaq pinnagu. Canadami nunap immikkoortuani Newfoundlandimi Labradorimilu inatsisit tunngatigalugit aatsitassatigut ingerlatsiviit *ingerlatassamik pilersaarusiornernerup siusissuani* innuttaasunik qanimut attaveqarnissaq piunasaqaataavoq, pingaartumillu innuttaasunik ingerlannikkanit kalluarneqartussanik. Aatsitassatigut ingerlatsivik sumiffimmi oqartussanut imminut nalunaarutigissaaq, tassa ingerlatassatut pilersaarutigisaminnut atatillugu avatangiisitigut avatangiisitigut nalilersuinissamik suliaqarnissaq sioqqullugu. Ingerlatsviup nalunaarsorneqarnerminut atatillugu ingerlanniakkani pillugu suliaassat naatumik allaaserissavai, tassanilu aammattaaq ingerlanniakkap avatangiisinut, inuiaqatigiinni aningaasatigut kiisalu peqqinnissakkut sunniutissai kingunerisassaalu eqqartorneqassallutik. Allakkiat taanna tamanut ammasumik saqummiunneqassaaq ingerlanniakkamullu atatillugu allakkatigut oqaaseqaateqarnissamut ulluni 35-ini periarfissalerneqarluni. Tusarniaanermi akissuteqaatit tunngavigalugit oqartussaasut attuumassuteqartut avatangiisit pillugit nalilersuinissanut malitassanik suliaqassaaq. Inaarutaasumik nalilersuineq (Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarut) tamanut ammasumik saqummiunneqassaaq taannalu allakkatigut oqaaseqaateqarfininissaa ullunik 50-inik piffissalerneqassalluni. Nalunaarutit ilassutaasut ingerlannikkamullu attuumassuteqartut

aatsitassatigut ingerlatsivimmit suliarineqarmissaannut piumasarineqarsinnaasut ilanngullugit tamanut ammasumik tusarniutigineqassapput, allakkatigullu oqaaseqaateqarfiginissaat ullunik 35-inik piffissalernerqarlutik. *Guide to Environmental Assessment – A Guide to the Process* ineriartortinneqarnikuvoq.

Kalaallit-nunaanni inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunngassuteqartut Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarutiniit peerneqarnikuupput. Aatsitassatigut ingerlatsiviit namminneerlutik Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarut kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiaq immikkoortoq suliarissavaat tassanili inuiaqatigiinni aningaasarnermik tunngasut immikkut suliarineqassalutik. Aatsitassatigut ingerlatsiviup Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarummik kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiamik suliaqarneq aallartillugu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarummik kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiamik suliaqarneq aallartillugu suliaqarnissap naamassinissaanut qanoq annertutiginissaa misissuiffigissavaa. Taama siusitsigisukkut misissuinnissaq pissappat inuiaqatigiit siusissukkut ilaatinneqalernissaa avaqqunneqarsinnaanngilaq.

Siunnersuutip siunertaraa innuttaasut peqataatinneqalernissaannik qulakkeerinninnissap nukitoorsaqqinnissaa, tassa aatsitassatigut ingerlatsiviup isumassarsinerup nalaanili ingerlanniakkamut pilersaarutit allaaserinerisigut/oqallisissamik saqqummiussinikkut, taannalu suliap aallannesarnerani piareersaataasumik tusarsiaassutigineratigut tamanut ammasumik saqqummiunneqassalluni. Aatsitassatigut ingerlatsiviup suliaqarneq annertussusissaanik misissuinnerminut atatillugu, tassa nalunaarusiornissamut maleruagassat malillugit taamatut suliaqartussaa-gami, ingerlanniakkamut siunnersuummik saqqummiussissaaq, tassa soqutigisaqartut innuttaasullu attuumassuteqartut attaveqarfiginissaat siunertaralugu. Taamaatut siunnersuuteqarnikut ingerlanniakkamut pilersaarussiaq tamanut ammasumik saqqummiunneqassaaq ingerlanniakkap siusissuani piareersaataasumik tusarniutigineqassalluni allakkatigut oqaaseqarfiginissaa periarfissinniarlugu. Piareersaataasumik tusarniutit ullunik 35-inik sivilisussuseqarsinnaavoq.

Siunnersuummi tusarniaanerit sivilisussusilernerinut tusarniaanissallu taamatullu innuttasuni ataatsimiissutigineqassaat pillugu aalajangersakkanut atatillugu aalajangersakkat ilusilerni qallunaat inatsisaat tunuliaqutaralugit kiisalu Canadami nunap immikkoortuini Newfoundlandimi taamatullu Labradorimi inatsisit tunuliaqutaralugit ilusilersugaapput, taamaaliornikkullu soqutigisaqartut tusarniaassutigineqarneranut atatillugu akimut ersarinnerunissamik kisaateqarnerat malinneqarpoq.

2. Siunnersuummi immikkoortut pingaarnerit

Siunnersuummi allakkiat sorliit tamanut ammasumik tusarniutigineqartassanersut, kiisalu tusarniaanerit qanoq siviisutiginissaat aalajangersarneqarpoq. Tusarniaanerit qanoq siviisutiginissaannik aalajangersarneqarneranni ilaatigut Danmark isumassarsiorfigineqarpoq, tassami takuneqarsinnaammat ingerlanniakkatut pilersaarutit aannertuujugaluarpataluunniit kiisalu inuiaqatigiinnut annertuumik sunniuteqartussaagaluarpataluunniit tusarniaanerit sap. ak. 8-nik siviisussusilertarat nalinginnaasuummat. Soorlu assersuutigalugu Ålborg Portland-p allilerneqarnissaamut atatillugu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarut 14. juni 2012-miit 9. august 2012-mut tamanut ammasumik tusarniaasutigineqarpoq.

Sammasat pingaarnerit nalilersorneqartut Kalaallit-nunaanni aatsitassatigut ingerlanniakkanut atatillugu inuiaqatigiit tungaaniit soqutigineqarneraasut tassa avatangiisinut tunngasut kiisalu aningaasaqarnermut, innuttaaqataanikkut kiisalu peqqinnissamut tunngasut, taamaattumik nalunaarusiat marluusut, tassa Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiaq kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiaq, taakkualu tamanut ammasumik oqaaseqarfiginissaat siunertaralugu tusarniaasutigineqartussaapput. Nalunaarusiat allat, takussutissat assigisaallu aatsisassatigut ingerlatsiviup qinnuteqaataanut ilaatinneqassapput, soorlu nunap sananeqaataanut tunngatillugu allaaserisat, teknikikkut nasuiaatit kiisalu aningaasanut tunngatillugu ajornartorsiutit paasiuminaatsut nalinginnaasumik inuiaqatigiit tungaaniit nalinginnaasumik soqutigineqarneq ajorput.

Tamakkua saniatigut siunnersuummi illoqarfinni nunaqarfinnilu sorlarni tusarniaanermik ingerlatsisoqarnissaanut toqqammavittut atorineqartussat aalajangersarneqarput. Aalajangersaanermi siunertarineqarpoq illoqarfiit nunaqarfiillu ingerlanniakkamit annertunerusumik kalluarneqartut ingerlatassamik ingerlatitsuusussanik pisortanillu, tassa ingerlanniakkap atuinissamut akuersissumik pinissat aalajangertinnagu annertunerusumik attaveqalernissaat periarfissinniarlugu, kiisalu sumiiffimmi innuttaasut ingerlanniakkamut tunngatillugu ernummatigisinnaassaasigut sapinngisamik annertunerpaamik aqqiviigineqarnissaat qulakkeerniarlugu.

Innuttaasut ataatsimiinnissanut piareersarnissaat qulakkeerniarlugu, ataatsimiinnissat ingerlanissaat ullunik 14-inik sioqqullugu nalunaarutigineqartassapput, ataatsimiigiaqqusinerlu nalunaarutigineqaruni ataatsimiinnissat qaqugu sumilu ingerlanneqassanersut inuttaasunit nalinginnaasumik ilisimaneqalernisanissaat siunertariniqassaaq.

Aammattaaq siunnersuummi aningaasateqarfimmik pilersitsissamik kissaateqarneq allaqqavoq. Aningaasateqarfimmik pilersitsinissamik siunnersuuteqarnermut tunngavigineqarpoq kattuffiit assigiinngitsut arlaqartut taamaattumik pilersitsinissamik kissaateqarnerat.

Tamakkua saniatigut aningaasaateqarfimmik pilersitsinissaq Naalakkersuisut innuttaasut peqataatinnernerannik annertusaanermik piolitikkeqarnerannut naleqqersuuppoq. Aningaasaateqarfik aqqutigalugu inuiaqatigiit ingerlanniakkamit kalluarneqartut ikiorneqarsinnaassapput kiisalu ajornartorsiutit assigiinngitsut suli misissuiffigineqarsimannngissinnaasut inuiaqatigiinnut nalinginnaasumik misissuiffiginissat periarfissinneqarsinnaassammat. Suliniullu aqqutigalugu innuttaasut ingerlanniaaknut tunngatillugu tusarniaanermik ingerlatsinerni uummaarinnerusumik peqataanissaat annertusarneqarsinnaammat.

Siunnersuut aammattaq uuliamik gassimillu suliniutinut atuutissaaq, tassa aatsitassat pillugit inatsimmi aallaqqasut malillugit aatsitassanik ingerlatsiviit Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiamik kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiamik suliaqarnissamut pisussaaffeqarput.

Siunnersuut Kalaallit-nunaanni aatsitassanut tunngatillugu maleruagassat atuuttut periutsillu maanna aatsitassat pillugit inatsimmut namminermt ilanngunneqartut tunngavigalugit suliarineqarpoq. Piareersaataasumik tusarniaatineqarnissat ilisimatitsissutiginerata kiisalu peqataanermik aningaasaateqarfiup tusarniaanissamik ingerlatsinermi suli annertunerusumik nikittorsaasussaavoq. Siunnersuut aqqutigalugu siunissami aatsitassanut inatsit aqqutigalugu tusarniarnermik ingerlatsineq kiisalu innuttaasut qanoq iliornikkut peqataanerulernissaat ingerlanniarneqarnerasoq ersarinnerulissaaq. Siunnersuut aqqutigalugu taamaallaat sulinermt atorneqarani ammattaq Kalaallit-nunaanni aatsitassatigut ingerlanniakkat ineriartortinneqarnerini kalaallit inatsisaat nunani allani nalinginnaasumik uvagutsinnut assersuussiffigisartak-katsinni inatsisit assigisorujussuaat.

3. Pisortani aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Iningaasanut inatsimmi aningaasaliissutigineqartussat saniatigut pisortatnut siunnersuut aningaasatigut allaffissornikkullu kinguneqassanngilaq.

4. Innussutissarsiornermi aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Inuussutissarsiornermi siunnersuut aningaasatigut allaffissornikkullu kinguneqassanngilaq, tassa piumasqaatinik nutaanik peqanngimmat, kisianni pisussaaffinnut pioreersunut, ingerlatassanik suliaqartunit piffissani sivisuumik aalajangersimasumillu ingerlanneqareersumut sinaakutissanik aallajangersaanerulluni.

5. Avatangiisinut, pinngortitamut innuttaasullu peqqissusaannut kingunerisassai

Siunnersuut avatangiisinut, pinngortitamut innuttaasullu peqqissusaannut kinguneqartussatut naatsorsuutigineqanngilaq.

6. Innutaasunut kingunerisassai

Siunnersuut aqputigalugu innuttaasut tusarniaanermik ingerlatsisarnermut paasinninnerulernissaat naatsorsuutigineqarpoq, kisiannili siunnersuut innuttaasunut aningaasatigut ajortumik allaffissornikkullu kinguneqassanngitsoq nalilerneqarpoq. Innutaasut aningaasaateqarfiup aningaasatai atprlugit assigiinngitsunik misissuisinnaapput imaluunniit nalunaarusianik suliaqartitsisinnaapput immaqa allatigut an ingaasatigut periarfissaqarsmannikkaluartunik.

7. Kingunerisassat allat malunaateqartut

Siunnersuut Naalagaaffeqatigiinnermi pissutsinut sunniuteqassanngilaq namminersornermillu annertusisitsissanani.

8. Pisutanut kattuffinnullu tusarniutigineqarnera

Siunnersuut piffissami 9. december 2013-imiit 22. januar 2014-imut makkununga tusarniaatissugineqarpoq: Siulittaasup Naalackersuisoqarfia, Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalackersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut, Nunamut Namminermut Naalackersuisoqarfik

Peqqinnissamut Attaveqaatinullu Naalackersuisoqarfik, Sulisitsisut, Grønlands Arbejdsgiverforening, NUSUKA, S.I.K., KANUKOKA, Kommune Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq, Qeqqata Kommunia, Qaasuitsup Kommunia, Nunaoil A/S, NunaMinerals, Transparency Greenland, AvataQ – Kalaallit-nunaanni Pinngortitamut Avatangiisinullu Peqatigiiffik 16. August-imeersoq, KNAPK, ICC Greenland, Nuup Kangerluata Ikinngutai, Rigsombudsmanden i Grønland, Miljøministeriet, Klima- og Energiministeriet aamma Greenland Oil Industry Association (GOIA), Pinngortitaleriffi, DCE aamma Peqatigiiffik Timmiaq (fugleforening).

Kiisalu siunnersuut Namminersorlutik Oqartussat tusarniaanermi nittartagaatigut tamanut ammasumik tusarniaatigineqarnikuuvoq.

Tusarniaanermi akissuteqaatit ukunangaaniit tiguneqarnikuupput: Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalackersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut, Nunamut Namminermut Naalackersuisoqarfik Peqqinnissamut Attaveqaatinullu Naalackersuisoqarfik, Peqqinnissamut Attaveqaatinullu Naalackersuisoqarfik, KANUKOKA, Kommuneqarfik Sermersooq, Sulisitsisut, WWF, Transparency International Greenland, Naturstyrelsen.

Tamatuma kingornatigut tusarniaanermi akissutaasut allannguutissatut siunnersuutit tusarniaanerup ingerlanerani tiguneqarsimasut suliarineqassapput. Maluginiarneqassaaq tusarniaanermi akissutaasimasut uvingasumik allanneqarsimasut taamaallaat

pingaarnersiorlugit eqikkakkatut ilaatinneqamata tassa qanoq pingaaruteqartigineri tunngavigalugit nalilersuiffigineqareernerisigut.

Tusarniaanermi akissutaasimasut tamarmiutillugit Inatsisartuni ataatsimiititanut suliaqartussanut ilanngullugit nassiunneqarnikuupput.

Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaata naapertorlugu aningaasaateqarfimmut tunngatillugu nalunnarummik pilersitsinermik suliaqarnermi akimut ersittuusariaqartoq.

Oqaaseqaatit nalunaarnikuupput.

Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalackersuisoqarfiup siunnersuutigaa atuutilernissaata piffssalernissa siusinnerusukkut pissasoq, taamaaliornikkut akuersissutigineqarneraniit atuutilernissaata tungaanut piffissap iluani ilaatigut Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiamik kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiamik suliaqarnissat tusarniaassutigeqqaarnissaanik piumasaqalernissaq pinaveersaarniarlugu.

Piffissap sivisussisia eqqarsaatigalugu taamaaliornissamut piffissaq annikippallaartutut isgineqarmat, kiisalu Inatsisartut ataatsimiinnerini kingulerni sivitsuisoqaraluartoq siunnersuut malinneqanngimmat.

Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalackersuisoqarfiup siunnersuutigaa §49, imm. 2 peerneqassasoq, kiisalu KVUG atorunnaarnikummat, taamatimmat taamatullu tassunga taartaasussatut taamatut suliaqartussamik tikkuasoqarnikuunngimmat, tassa KVUG sinnerlugu § 49, imm, 2 tunngavigalugu atuuttussamik.

Siunnersuut malinneqarpoq.

Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalackersuisoqarfiup pingaartillugu oqaatigaa § 95 a-mi aningaasaateqarfik qanoq aningaasalersorsneqasanersoq kiisalu qanoq ingerlanneqassanersoq pillugu ersarissartariaqaraluartoq.

Tamatuma saniatigut Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalackersuisoqarfiup oqaatigaa siunnersuut tunngavigalugu aningaasaateqarfiup aningaasaatissaat Naalackersuisunit aalajangerneqassasut, kisiannili eqqornerussagaluarpoq aningaasat annertussusissaat Inatsisartunit aalajangerneqartassasoq allaqqagaluarpat. Tassami Inatsisartut tassaammata aningaasat annertussusissaat aningaasanut inatsit aqutitalugu aalajangertussaagamikku – Naalackersuisuunngitsut. Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalackersuisoqarfiup kaammattuutigaa aningaasaateqarfissamut siunnersuutigineqartumut aningaasaa-

tissat avataaniit allaniit ilanerneqarsinnaanissat periarfissaqarnerseq ersarissarneqartariaqartoq.

Aningaasat annertussusissaat aningaasanut inatsisikkut aalajangerneqartussaavoq. Tamatumunga atatillugu Naalackersuisut aningaasaateqarfimmut aalajangersakkat aalajangersinnaavaat kiisalu aningaasat aningaasanut inatsimmi ilanngunneqartussat qanoq naatsorsorneqassanersut aalajangersarsinnaavaat.

Soqutigisatigut aporaattoqaratarsinnaanera pinaveersaarniarlugu aningaasartassai allaninnngaanii ilaneqartariaqanngikkaluarpot.

Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalackersuisoqarfiup maluginiarpaa aningaasaateqarfiup siunertassaatut siunnersuutigineqartoq aningaasaateqarfiup ingerlatsinera aatsitassarsiornermik ingerlatsiviit soqutigisaannit avissaaqqatinneqassasut.

Kiisalu aningaasaateqarfiup suliassaa tassaasoq tassaasoq innuttaasut soqutigisaqartullu tusarniaanerit ingerlanneqarnerinut peqataanerisa annertusarneqarnissaat, taamaattumillu tamanna pisariaqanngitsutut isigineqarluni. Kommitémi ilaasortat Namminersorlutik Oqartussat qitiusumik allaffissornerata avataaneersuussagaluapata avissaaqqatitsinissamik periuseq ingerlanneqassaaq, naak ilaasortassat Naalackersuisunit toqqarneqartussaagaluartut.

Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalackersuisoqarfiup ilaanngullugu oqaatigaa aningaasaateqarfissap siulersuisunut taamatullu allaffissornermik suliffiup sulisuinut aningaasartuutissanik allaqqasoqanngitsoq, tamannalu pitsaanngitsoq oqaatigalugu.

Siunnersuummi allaqqavoq Naalackersuisut aningaasaateqarfimmut tunngatillugu aalajangersakkat aalajangersarsinnaagaat. Tamatumunngalu atatillugu soorunalimi eqqarsaatigineqartariaqarpoq aningaasaateqarfiup aningaasaatai siulersuisunut allaffissornermilu sulinikkut aningaasartuutaasinnaasunit ”ilanngarterneqassannginnersut”

Aningaasaateqarfiup aningaasaatissaasa annertussusissaannut apeqqaataassaaq ukiumi matumani suliniutit suut qinnuteqartutut tiguneqassanersut . Suliniutinut ataasiakkaanut tunngatillugu tusarniaassutigineqarnissaasa qanoq annertutiginissaannut suliniutit ataasiakkaat qanoq annertutiginissaat kiisalu qanoq tamakkiisuutigiginissaat. Taamaattumik aningaasat amerlasussissaat qinnuteqartut ataasiakkarlugit nalilersornerisigut aalajangerneqartassaaq. Ukiumut aningaasartuutissat imaassinnaavoq 250.000 DKK – 2-3 mio, DKK akornanni angissuseqartut apeqqaataalluni suliniutit qanoq amerlatigineri qanorlu annertutigineri.

Peqqinnissamut Naalackersuisoqarfiup § 87, imm. 1-imut ”avatangiisinut malunnaatilimmik sunniuteqarpoq” kingornanut ”inuit peqqissuunissaat” suliniutigineqartup malunnaatilimmik sunniuteqarnissaa ersersinniarlugu ” aatsitassanut inatsisissami ilanngunneqassasooq kissaatigaa.

Siunnersuut ilanngunneqanngilaq, tassami taamaaligaluarpat aatsitassat pillugit inatsisissaq tamakkiisumik allanngortinneqartariaqalissammat. Tamannalu suliassaavoq annertoorujussuaq.

KANUKOKA piumasaraa Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiamik kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiamik suliaqarnissat sioqqullugit suliniutip oqaluttuarineqarnera tusarniaassutit nassiunneqassasoq

KANUKOKA maluginiarpa inatsisissatut siunnersuuteqarnikkut periutsit ilusiliinerillu pioreersut , arlaleriarlutik sakkortuumik isornartorsiorneqatartut inatsisitigut tunngavissinneqaannalersut.

Tamanna ilumoorpoq, tassa tamanut ammasumik pisortatigoortumik tusarniaanissamik ingerlatsisoqalersillugu, tassa pisortatigoortumik Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiamik kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiamik suliaqarnissat sioqqullugit suliniutip tusarniaassutiginnissaamut piffissaliussanut periutsit pioreersut inatsisissatut siunnersuutigineqarmikkutt inatsisitigut tunngavissinneqassammata , soorlu tusarsiaanermut piffissap sap. ak. 8-nik sivilisuseqarnera, kiisalu ataatsimiinnerit ataatsimiinnermi aqutsisumit aqunneqarnissaat, imaqarniliornissaat kiisalu Naalakkersuisut usarniaanermi nittartagaatigut saqqummiunissaat.

KANUKOKA-p nangilluni oqaatigaa, siunnersuutikkut qanoq ililluni tusarniaarnerup ingerlanneqarneranit pissarsiat ingerlariaqqinnermut ilanngunneqanissaannut sinaakkusiisoqarsimannigilaq, kiisalu innuttaasut suliniutip nammineerluni ilusilernissaanut tusarniaavigineqarneraanut piumasaqaateqartoqarani, taamatullu oqaaseqaatit siunnersuutillu tunniunneqartut ingerlariaqqinnissamut qanoq ilanngunneqassanersut nassuiarneqaratik.

Oqaaseqaatit, pissarsiat isumassarsiallu tusarniaaqaarnermut akissuteqaatit nassiunneqarsimasut suliassat allatassanut tunuliaqutarineqarput (Terms of Reference/ToR) Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiami kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiami suliaqarnissamut ilaatinneqassapput. Tusarniuteqaqqaarneq pisortat suliniutip isikkuanut ilusilerneranullu oqaaseqaateqarnissaanut periarfissiivoq.

Tusarniuteqaqqaarneq aqqutigalugu innuttaasut soqutigisaqartullu oqaaseqaatinik, isumassarsianik kiisalu suliniummut saqqummiunneqartumut allannguutissanik siunnersuutininik suliniutip ineriartortinnerani siusissumi nassiussaqaarnissamut periarfissaavoq. Tassami tassuuna suliniutip ilusilernerneqarneranut sunniuteqarnissaq periarfissinneqarpoq taamatullu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiami kiisalu Inuiaqatigiinni

Atajuartussat pillugit nalunaarusiami tusarniaassutigineqarnerani akissuteqaatit tunngavigalugit suliaqarnissami suliassat allattorsimaffiat malillugu suliassanut aqqiissutissanik toqqa-

nissami sunniuteqarnissaq periarfissaqarluni, kiisalu aammattaaq tassani innuttaasut soqutigisaqartullu suliniutip nammineerluni ilusilerneqarneranut atatillugu siunnersuutiniq aaqqiissutissanillu tunniussaqaarsinnaapput – soorlu assersuutigalugu umiarsualivikimaluunniit aqqusineq sumiissappata pitsaanerussanersoq.

Suliffeqarfik suliniummik ingerlatsisoq tusarniaatigineqarnerani akissutaasut tamaasa akissuteqarfigissallugit pisussaaffeqarpoq, imaluunniit Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiami kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiami allanngortitsisoqarnissaa tusarniaanermi akissutini piumasarineqarpat allanngortitsisusaavoq, kiisalu tamatumuuna innuttaasut suliniutip ilusilersorneqarneranut atatillugu aalajangersimasutigut allannguinnissamut sunniuteqarnissaannik periarfissinneqarput. Innuttaasut taamaalillutik tusarniutaaqqaarnera aqutigalugu tamanut ammasumik tusarniaassutigineqarnissaa pitinnagu suliniutip ilusilernerata pillugu tusarniarneqarput isumassarsianillu tunniussisinnaallutik.

KANUKOKA-p piumasaraa suliffeqarfik "white paper"-imik suliaqassasoq, taannalu tamanut ammasumik saqqummiunneqartariaqartoq.

Hvidbog tassaavoq allakkiaq suliffeqarfiup ingerlatsiffiusup suliarisassaa, kiisalu taanna tamanut ammasumik tusarniutiginerata piffissarititaa qaangiuppat naammassissasoq, Ingerlatsiviup aatsitassarsiornermik suliaqartup kvidbog aqutigalugu tusarniaanermi akissuteqaatit

Aatsitassatigut Aqutsisoqarfimmut nassiunneqartut tamaasa tamanut ammasumik tusarniaanermut piffissarititaasup iluani akissuteqarfigissavai, taamatullu tamatumunnga atatillugu ataatsimiinnerit imaqarniliorneri tamarmik allattorsimasut hvidbogimut ilaatinneqassapput. Aatsitassarsiornermik ingerlatsiviup tusarniaassuteqarnermik akissuteqaatinik tigueneqarsimasumik akissuteqarnerminut atatillugu suliniutiginiakap imaluunniit Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiami kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiami allannguuteqarrtitsinermik kinguneqarsimanersut ilanngullugu ilisimatitsissutigissavaa. Taamatut siunnersuuteqarnikkut siunertarineqarpoq, tusarniaalluni ataatsimiisitsinerni imaqarniliarineqartut kiisalu hvidbog tassaangitsut allakkiaq ilaa, kisiannili tassaasut tamanut ammasumik tusarniaassuteqarnermut atortut ilaat.

Tassaasulli tamanut ammasumik tusarniaassuteqarnermut piffissarititaasup iluani akissuteqaataasutkingunedri pillugit allakkiaq. Tamanut ammasumik tusarniaarnerni imaqarniliat tusarniaanermut akissuteqaatit isigineqartariaqarput, imaqarniliaannartullu isigineqassanatik, tassami imarisamikkut akuersissutigineqaqqaartarqarmata uparuaateqarssasoqartillugulu tunngavigineqaratariaqarlutik.

§ 87 a-mut tunngatillugu KANUKOKA-p oqaatigaa kikkut suliniutiginiakkap Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiami kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiami sammineqarnerata suliarineqarneranut attuumassute-

qartinneqassasutut naatsorsuutigineqarnerisut pillugit nalunaarsuisoqartariaqaraluartoq. Siunnersuut taperserneqanngilaq, tassami ingerlatseqatigiiffik attuumassuteqartunik tamanik ilanngussinissaq suliarisussaammagu.

§ 87 b-mut tunngatillugu KANUKOKAp oqaatigaa tusarniaassuteqarnermut piffissarititaasup sivilisussusissaa sumullu killilernissaata aalajangiiffiginissaa pisassasoq atortussat tamavimmik ammasumik saqqummiunneqareernerata kingornagut, tamannalu ersarissumik allaqqasariaqartoq. Tassa imaappoq Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiat kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiat tmatumunnga ilaatillugit teknikikkut ilanngussat.

Aalajangersagaq allanneqarnermisullu ersaritsisimik oqaasertalersugaavoq. Innutaasunik pitsaasumik akuulersitsinermut atortussat attuumassuteqartut tamarmik pissarsiarineqarsinnaatilererat ilaaginnarpoq. Paasissutissanik tamavinnik saqqumisitsinissamik piumasaaqatip kingunerisinnaavaa, atortussat attuussassuteqavissut paasissutissarpasuit akornanni ersarlunerulererat.

KANUKOKAp kissaatigaa "87 imm. 3-mi "pissinnaavoq" "pissaaq"-mut allannagortinneqassasoq.

Siunnersuut malinneqanngilaq, tassani Naalakkersuisut pisariaqartillugu nalilersuisinnaatitaanermik ingerlatsinissaannut pisinnaatitaaqarnerat pillugu apeqqutaammat.

Kommuneqarfik Sermersooq-p innuttaasut peqataatinneqarnerulernissaanut suliniuteqartoqarnera iluarinartuutippaa, piumasalarugulu misilittakkanik assersuuteqarfigineqarsinnaasunik ilaatigut Canada-miit kiisalu Danmark-imiit pissarsiniartoqassasoq, kiisalu periarfissaq manna iluatsillugu erseqqissaatigalugu innuttaasunik piviusumik peqataatitsinissamik suliaqarneq tassaammat sivilisuumik suliarisariaqartoq.

Kommuneqarfik Sermersooq isumaqarpoq Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiat kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiat annertuut qanoq inissimasoqarneranik piaartumik paasisaqarniarnermi atussallugit paasisaqarfigiuminaassinnaasut. Taamaattorli Kommuneqarfik Sermersooq neriuppoq §87 a-mi suliniutip oqaluttuarinera tamatumunnga iluaqutaasinnaasoq.

Kommuneqarfik Sermersooq-p oqaatigaa tusarniaanerup ineriartortinnerata tutsuiginassusianut paasissutissat attuumassuteqartut tamarmik pissarsiarineqarsinnaanissaat aalajangiisuussasoq, kiisalu tusarniaassuteqarnermut piffissarititaasup sivilisussusissaa sumullu killilernissaata aalajangiiffiginissaa pisassasoq atortussat tamavimmik ammasumik saqqummiunneqareernerata kingornagut.

Kommuneqarfik Sermersooq-p kissatigaa Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiat kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiat

pillugit maleruagassat oqaaseqaatit siunnersuutillu tiguneqarsimasut tamanut ammasumik saqqummiunneqarnissaannut tunngassuteqartut siunnersuummut ilanngullugit allanneqassasut.

Innutaasut peqataatinneqarnissaat qulakkeerniarlugu siunnersutt saqqummiunneqarpoq. Siunnersuut allanneqarpoq kisiannilu ilanngussatut allanneqarani.

Kommuneqarfik Sermersooq-p naggasiutigalugu oqaatigaa aningaasaateqarfik arlaannaanulluunnit attuumassuteqaranilu akimut ersittuussasoq kiisalu angusanik inerniliinernillu tamanut ammasumik saqqummiussinissamik piumsaaqaatitariartoq. Aningaasaateqarfik NGO-mut aningaasatigut tapiissuteqartassaaq, taamaaliornikkut taakkua attuumassuteqaratik "second options"-inik pissarsisinnaaniassammata. Kommuneqarfik Sermersooq-p ilimagaa aningaasaateqarfik ilaannakortumik tamakkiisumilluunnit suliffeqarfinnit misisseqqissaarnermik suliaqartunit aningaasalersorneqarumaartoq.

Aningaasaateqarfik aningaasanut inatsit aqputigalugu aningaasalersorneqassaaq, suliffeqarfinniunngitsoq. Naalakkersuisut aningaasateqarfimmut tunngatillugu alajangersakkanik suli-neranillu aalajangersaasinnaapput.

GA-paatsitassarsiornemik suliniutinut innuttaasut peqataatinissaat pillugu ersarissumik oqallittoqarnera nalinginnaasumik, tamatumalu inatsisitigut allannguinikkut sinaakkuserneqarnera naammagisimaarpaa. GA isumaqarpoq innuttaasunik piviusumik ilaatitsilerneq inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerisigut nunatsinnut sapinngisamik annertunerpaamik pissarsiaqaataajumaartoq.

GA-p oqaatigaa siunnersuutip tusarniaasarnermik ingerlatsisarnerup erssarissunngortitsinissamik angorusutaatigut ilorraap tungaanut aallartoqartoq, tamatumalu kingunerisaanik innuttaasut taamatullu suliffeqarfiit aatsitassarsiornermik suliniutigisanut tamakkisumik akuulernissat periarfissinneqarluni, tassa ilaatigut ersarissunik simaakkusiisoqarlunilu piffissalersuisoqarneratigut.

*Kiisalu GA-p nunannaarutigaa aningaasaateqarfimmiit aningaasanik qinnuteqarnissaq periarfissinneqarmat, tassami taannarpiaq pillugu siusinnerusukkut oqaaseqaateqar-
nikuugamik.*

87 a-mut tunngatillugu GA-p oqaatigaa suliniutit oqaluttuarineqarnerat sunik imaqartinneqassanersoq erseqqinngitsoq.

Naatsorsuutigineqarpoq suliniutit oqalutturineqarnerat suliniummut siunnersuummut naleqqersuutissasoq, tassa aatsitassarsiornermik ingerlatsiviup suliniummut tunngatillugu suliaqarnermi siunertarineqarmat innuttaasunik soqutigisalinnillu oqaloqateqalernissaq aallartinneqarniassamat. Siunnersuummi siunertaavoq suliniutissamut siunnersuutip innuttaasunut tamarmiunerusumik saqqummiunneqarnissanut piareersat, suliniutillu

siusissuani allakkatigut tusarniaaqaarrnerup kingornatigut oqaaseqaatinik allakkatigut oqaaseqarfigisassanngorlugu.

Soorlu siunnersuummi takuneqarsinnaasoq tamanna pillugu Naalakkersuisut aalajangersaasinnaapput.

§ 87 b-mut tunngatillugu GA allappoq tusarniaanermut piffissaritinneqartoq sap. ak. 8-sut ilaatigut suliniutissat qanoq annertutigini apeqqutaallutik sivikippallaarsinnaasoq,

Tusarniaanermut piffissaliunneqartup Danmarkimi nalinginaasumik piffissaliunneqartut atorneqartartup sivisoqatigaa.

GA-p oqaatigaa §§ 87 c aamma 87 d innersuutigalugit tusarniaanerup ingerlanneqarneranut ataitillugu illoqarfiiit nunaqarfii illu attorneqartut immikkut ittumik isiginiarneqartarnissat iluarisimaanartoq

GA-p aamma Transparency International Greenland-ip siunnersuutigaat § 95 a-mut tunngatillugu allaqqassasoq anginaasaateqarfimmik pilersitsisoqassasoq allaqqanani pilersitsisoqarsinnaasoq.

Naalakkersuisut tassaakkut ingerlatsinermi oqartussat, taamaattumillu Naalakkersuisut aningaasaateqarfimmik pilersitsisoqarnisaa kissaatigineqarnerasoq aalajangissavaat. Innuttaasut akuutinneqalernissaat Naalakkersuisut ersarissumik kissaatigaat, kiisalu aningaasaateqarfisap aningaasartassai aningaasanut inatsimmut ilanngunneqareerput.

Transparency International Greenland-ip Naalakkersuisut tusarniaassuteqarnermut periutininik pitsaanerulersitsinissamik suliniuteqarsimanerat pillugu nersualarpai, kiisalu oqaaseqaatinik nunani allani maleruagassanut innersuussisarnerat naammagisimaarlugu, tamakkua isumassarsianik aallerfigineqartarmata.

Aatsitassarsiornermik ingerlatsinissaq pillugu innutaasut peqtaatinneqarnissaat pillugu oqallinneq uummarissuusimavoq. Taamaattumillu aatsitassanut inatsimmut allannguutissamut siunnersuut nassiunneqarpoq.

Transparency International Greenland-ip oqaatigaa paasissutissat tamakkivillugit tamanut ammasumik saqqummiutinninnissaat akunaatsuunera ersarluppoq kiisalu tamanut ammasuunissamik periuseqarnermut tulluuttuunani.

Matumani paasissutissat tamanut ammasumik saqqummiunneqarnissaannik kissaateqannginneq pinewqanngilaq, kisiannilu innuttaasut peqataatinneqartussaata anguneqassappat paasissutissanik naleqquttunik saqqummiusinnissaq ilaammat. Tassami suut tamaasa saqqummiunniisaannik piumasaqarnissap kingunerisinnaammagu paasissutissat pingaaruteqartut paasissutis-sarpasuit akornanni ersarlussisinnaanerat.

Transparency International Greenland-ip oqaatigaa nunani allani isumaqatigiissutit male-ruagassallu isumassarsiorfigineqarsimanginneraq eqqumiigalugu, oqaatigalugulu akerlianik nunani allani maleruagassani siunnersuut manna pingaartumik tusarniaassuteqarnermut tunngassuteqarmata innuttaasut peqataatinneqarnerunissaat pineqaratik.

Innuttaasut peqataatinneqarnerunissat tusarniaassuteqarnermik ineriartortitsimermut ilaatinneqarpoq. Tusarniaaqaarnissamik pilersitsineq kiisalu aningaasaateqarfimmik pilersitsineq aqqutigalugit innuttaasut suliniutinut akuutineqalernissaat periarfissarissaarnerussaaq. Taakua saniatigut aatsitassanut inatsimmi Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiami kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiami ilitsersuutini innuttasut peqataatinneqarnissaata ilaatinneqarnissaa piumasaqaataavoq.

§ 87, imm. 2-mut tunngatillugu Transparency International Greenland isumaqarpoq "pissaaq" atornegartariaqartoq "pisinnavoq" pinnani. Tamatuma saniatigut suliniutip oqaluttuarineqarnera sunik imaqartinneqassanersoq ersarluppoq.

Siunnersuut malinneqanngilaq, tassani Naalakkersuisut pisariaqartillugu nalilersuisinnaatitaanermik ingerlatsinissaannut pisinnaatitaqarnerat pillugu apeqqutaammat. Suliniutip oqaluttuarineqarnerata siunertaa tassa ingerlatsviup pilersaarummik allatuinissaa tamatumunnga ilaatillugit attaveqaatit, suut pineqarnersut, sumi ingerlanneqassanersoq, kikkut kalluarneqassanersut il.il.

Transparency International Greenland-ip siunnersuutigaa tamanut ammasumik nalunaaruteqarnissaaq pitinnagu tusarniaaqaarnissamut piffissanik aalajangiisoqassasoq, tassa aninggaasaateqarfimmut qinnuteqaatinik nassiussisoqarsinnaaniassammat.

Tamatuma pisariaqartutut naleqqututullu isigineqanngilaq, tassami aningaasaateqarfimmut qinnuteqaatinik suliarinnittarnissaaq sapinngisamik pisariillisarlugu suliarinissaa siunertarineqarmat.

Transparency International Greenland-ip siunnersuutigaa tusarniaanermi ataatsimiisitsinerit qanoq aqqissuunneqartassanersut, peqataasut amerlassusissaanut, kiisalu peqataasussat ikippallaassappata tusarniaanissamut aggersaaqqittoqartassanersoq pillugit piumasaqaasernassasut.

Peqataasut amerlassusilernissaannik piumasaqarneq itigartinneqarpoq. Tassami innuttaasut aatsitassatigut suliniutip pillugit paasissutissinneqarnissamik kissaateqarnerannik naammassininnissaaq kissaataallunilu pisussaaffiummat. Aatsitassatigut suliniutip ineriartornerata ingerlaqqinnissaanut illoqarfimmi imaluunniit nunaqarfimmi innuttaasut paasissutissanik pissarsiarinissaannut periarfissinneqartut qanoq annertugisumik ilisimatinneqarusunnerannit sunnersimaneqarsinnaananilu sunnersimaneqartariaqanngilaq.

Transparency International Greenland-ip pingaartippaa innuttaasut apeqquteqaataa paasissaallu ataatsimiisinnerqarnerini akissuteqarfigineqartassasut imaluunniit akissuteqaatit allaganngorlugit tamanullu ammasumik akissuteqarfigineqartassasut.

Tamanna hvidbogini ingerlanneqareerpoq, Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiamut ilitersuumi takuneqarsinnaavoq.

WWF Verdensnaturfonden-ip innuttaasut siusiskkut peqataatinneqartalernissaannut tamanullu ammasumik tusarsiaasarnerit pitsaanerulersi

WWF Verdensnaturfonde-ip tusarniaaqaarnermik ingerlatsisalernissamik ilisaritisineq iluarinarluinnartutut isгаа, tassa Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiap kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiap imarisasaa aalajangersartinnagu. Taamaaliornikkut innuttaasut, kattuffiit allallu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiap kiisalu Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiap kingusinnerusukkut suliarineqarnissaanut sutigit misissuisoqassanersoq pillugu siunnersuutinik saqqummiussinissaminnut periarfissineqarmata.

Innuttaasut siusissukkutakuutilernissaatamannat ujartorneqarnikuuvoq.

Tusarsiaassuuteqarnissap sivilissusaata sap. ak. 8-nik sivilissuseqarneqamut tunngatillugu WWF Verdensnaturfond-ip oqaatigaa Namminersorlutik Oqartussat eqqumaffigisariaqaraat inuit ataasiakkaat taamatullu kattuffiit mikinerusut atortussat annertuut teknikikkullu oqimaatsumik allanneqarsimasut tamaasa atuassallugit piffissaqarnermikkut inuttaqarnermikkullu periarfissaqarnissaq unaminarrtuutissagaat.

Tusarniaanermut piffissaliunneqartup Danmarkimi nalinginaasumik piffissaliunneqartut atorneqartartup sivilisoqatigaa.

WWF Verdensnaturfond-ip oqaatigaa Naalakkersuisut tassaammata najukkani inuiaqatigiit sorliit suliniummit annertunerusumik kalluarneqartussaannersut pillugit aalajangiussisussat, kiisalu eqqumaffigineqartariarpoq aalajangersimavallaartumik sigisumik nassuiaasoqarsinnaanera periasarsinnaammata.

Naalakkersuisut paatsuugassaannngitsumik kissaatigaat innuttaasut akuutinneqarnissaat, kisiannili akuutitsineq aalajangersimasumik siunertaqarninneqartariaarpoq. Illoqarfiit sorliit nunaqarfiillu sorliit najukkamilu innuttaasut sorliit aatsitassatigut suliniuteqarnermut immikkut ittumik kinaassusersiunngitsumik akuutinneqalissanersut ersarussumik najoqqutassiunniissaat periarfissaqanngilaq. Taamaattumillu oqartussat suliat aalajangersimasut tunngavigalugit nalilersuisarnissaat avaqunneqarsinnaanngilaq

WWF Verdensnaturfond-ip oqaatigaa siunnersuutip siunertaraa soqutigisallit suliniutiminnut tunngatillugu nalunaarutitik saqqummiussinnaassagaat siunnersuutigalugulu aalajangersak-kap oqaasertaliornera eqqarsaatigeqqinneqassasoq, tassa innuttaasut kattuffiillu nalinginnaasumik imminnut oqaloqatigiinnissaannut tulluuttunngorlugu.

Aaalajngersagaq oqaasertalersoqqinneqarpoq, taamaalilluni maana ersarisarneqarluni soqutigisaqartut nalunaarutiminnik saqqummiussiinnaratik, kisiannili aammattaaq apeqquteqaateqarsinnaassapput nalinginnaasumillu oqaloqatigiinnernut ilanngussinnaassalutik.

WWF Verdensnaturfond-ip aningaasaateqarfimmik qinnuteqarfigineqarsinnaasumik pilersitsinissamik siunnersuut taperserpaa.

Naturstyrelsi siunnersuummut oqaaseqaateqanngilaq.

Inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkanut oqaaseqaatit

§ 1-imut

Nr. 1-imut (§ 49, imm.2)

KVUG atorunnaarnikuuvoq, taamatimmat taamatullu tassunga taartaasussat taamatut suliaqartussamik tikkuasoqarnikuunngimmat, tassa KVUG sinnerlugu § 49, imm, 2 tunngavigalugu atuuttussamik.

Nr. 2-imut (kapitali 18a)

Siunnersuut aqputigalugu kapitali 18a-ut innuttaasut peqataalernissaat qulakkeerniarlugu piareersaataasumik tusarniaanissaq tusarniaanerlu kiisalu aningaasaateqarfissamut aalajangersaanissaq ilanngunneqassapput, tassa aatsitassatigut ingerlanniakkanut suliniutissanut tusarniaassutigineqartunut tunngatillugu ajornartorsiutinik qulaajaanissamik suliaqarnissamut matussutissanik qinnuteqarfigineqarsinaasut.

Nr. 2-imut (§ 87a, imm. 1)

Ingerlanniagaq Naalackersuisunut nalunaarutigineqassaaq ingerlanniakkap ingerlanneqarnissaata allaaserineqarnerata/isumassarsiap siunnersuutiginerata massiunneratigut, tassa suliaqarnissap aallartinneqarnissaa siunertarlugu, taannalu aqputigalugu innuttaasut amerlasuut aatsitassatigut ingerlanniakkap ineriartortinneranut sapinngasamik piaartumik peqaalersinneqarnissaat siunertarlugu (isumassarsiarinerata nalaani). Ingerlanniakkap aatsitassanut pisortaqaqfimmuut nalunaarutiginnissaa ingerlanniakkap ingerlanneqarnissaata allaaserineqarnera tassaavoq qinnuteqartup imaluunniit akuersissummik pigisaqartup innuttasunik sapinngisamik amerlanerpaanik attaveqarnissaanut, tassa siusissukku peqataatitsinissaq siuneqaralugu alloriarnera siulleq. Piareersaataasumik tusarniaanissaq taamaallaat pisinnaavoq ingerlanniagaq imatut kinguneqassasorineqarpat Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiaq kiisalu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerannik misissuisoqartariaqalerluni pillugit nalunaarusiaq § 73 aamma § 76 tunngavigalugit suliarineqarsimappata.

Nr. 2-imut (§87a, imm. 2)

Piareersaataasumik tusarniaaneq tassaavoq inuiaqatigiit ingerlanniakkamut tunngatillugu siunnersuutinik kiisalu qinnuteqartup imaluunniit akuersissummik pigisarqartup aatsitassat pillugit ingerlanniakkaminut atatillugupilersaarutinut avammut saqqummiussai pillugit ernummateqarnermut atatillugu saqqummiussinissaminut paasisaqarfiat. Piareersaataasumik tusarniaanermit atatillugu akissuteqaatit pingaaruteqarput, tassami ingerlanniakkap ilusilersornissaanut inuiaqatigiit sapinngisamik siusissukku sunniuteqarsinnaaniassammata, taamaaliornikkut ingerlanniakkap ingerlanissaata allaaserineqarneranut maalaarutit

imaluunniit oqaaseqaatit aatsitassatigut ingerlanniakkap ineriartortinneranik suliaqarnerup ingerlaqqinnissaani sunniuteqarsinnaam-mata.

Nr. 2-imut (§87a, imm. 3)

Naalackersuisut ingerlanniakkap ingerlannissaata allaserinerata imarisassaanut tunngatillugu kiisalu piareersaataasumik tusarniaanissap pilersikkiartuaarneranut aalajangersakkanik maleruagassanillu ersarinnerusunik aalajangersaasinnaapput.

Nr. 2-imut (§87b, imm. 1)

Inuiaqatigiinni Atajuartussat pillugit nalunaarusiaq kiisalu Avatangiisinut Sunniuteqarnissaasa Nalilersorneqarnerat pillugit nalunaarusiaq pingaaruteqartuupput, tassami aatsitassatigut ingerlanniakkamut atatillugu atuinissamut akuersissummik tunniussisoqassappat nalunaarusiat pigineqartariaqarmata. Nalunaarusiat taakkua aqqutigalugit atsitassatigut ingerlanniakkamut qinnuteqartup imaluunniit akuersissummik pigisaqartup aatsitassatigut ingerlanniakkamisut siunnersuutaata inuiaqatigiinnut kiisalu avatangiisinut kinguneqaataaratarsinnaasutut ilimagisanik nassuiaateqarfiusussaammata. Taakkualu saniatigut nalunaarutit taakkua aqqutigalugit inuiaqatigiit innutaasullu kalluarneqartussat inermatigisinnaasaannik uparuaatigisinnaasaanillu saqqummiussinernik kinguneqartitsinnsariaqarmata. Nalunaarusiat taakkua marluullutik ataatsimoorlutik qinnuteqartup imaluunniit akuersissummik pigisaqartup ingerlanniagaanik ineriartortitsinerup avatangiisitigut akusissaassusilimmik inuiaqatigiillu kissaataat malillugit ineriartortitsinissamut sunniuteqartitsissammata.

Nr. 2-imut (§87b, imm. 2)

Danmarkimi tusarniaanermik sivisussusiliineq nalinginnaasumik sap. ak. 8-nik sivisussusilerneqartarpoq, amma ingerlanniakkat angisoorsuugaluarpataluunniit. Kiisalu aalajangersakkatigut piffissaliinerup sivitsorneqarsinnaaneranut aalajangisagaqarpoq, tassa sivisussusiliinerup killussaa ullormi nalinginnaasumik suliffiunngitsumili pissagalarpat.

Nr. 2-imut (§87b, imm. 3)

Aalajangersagaq aqqutigalugu tusarniaanerup sivisussusilernerata sivitsuinissap eqaatsumik ingerlannissa qulakkeerneqarpoq. Soorlu assersuutigalugu Inatsisartut ataatsimiinnerat pissutigalugu tamanna pisariaqarsinnaavoq – kiisalu Inatsisartut ataatsimiinnerat pissutigalugu Naalackersuisoq angalasinnaassanngikkalarpat. Tusarniaanerit pillugit ataatsimiisitsinissat naammaginantumik ingerlanneqarsinnaassanngippata, soorlu assersuutigalugu ilaatigut nutserisunik imaluunniit ininik ataatsimiiffiusussumik amigaateqarneq pissutigalugit.

Nr. 2-imut (§ 87c)

Aalajangersakkap aatsitassatigut suliaqarnissami kalluarneqartussanut tunngatillugu innutaasut annertunerusumik akuutinneqalernissaa qulakkiissavaa. Akuttunngitsumik tassaasinnaallutik illoqarfiit nunaqarfiillu ingerlatsviusussat inissisimaffiannut qaninnerpaamik inissisimanertik pissutigalugu kalluarneqartut. Kiisalu immaasinnaavoq illoqarfiit nunaqarfiillu, naak qaninnerpaamik inissisimasuunngikkaluarlutik arlaatigut aatsitassatigut ingerlanniakkap pisariartitaanik peqarnertik pissutigalugu ingerlanniakkamit atorveqartussatut kissaateqarfigineqarnermikkut kalluarneqartariaqarsinnaasut kiisalu illoqarfiit nunaqarfiillu aatsitassatigut ingerlanniaakmut sunniifigineqarsinnaasut. Aatsitassatigut ingerlatsinissap sumi inissisimamera apeqqutaatinnagu inuuqatigiit akuutinneqartussaapput, taamaattumillu Naalakkersuisut sumi innuttaasunik ataatsimiitsinissamik ingerlatsisoqassanersoq aalajngiiffigisinnaavaat, imaasinnaavorlu illoqarfinni nunaqarfinnilu ingerlatassamut ungasissuni inissisimasuni innuttaasunik ataatsimiitsinerit ingerlanneqartassallutik.

Nr. 2-imut (§ 87d, imm. 1)

Aalajangersagaq aqutugalugu innuttaasut innuttaasunik ataatsimiitsinissanut peqataanissaminut piareersaateqarnissamut kiisalu innutaasut ataatsimiitinneqarnerini eqqartorneqartussamut atatillugu atortussat pillugit ilisimasaqalernissaminut periarfissinneqassapput. Atortussat tamanut ammasumik sivikinnerpaamik sap. ak. 8-ni iserfigineqarsinaassapput. Tusarniaalluni ataatsimiitsinerit tusarniaanissamut piffissaliussap iluani ingerlanneqassapput, taamaaliornikkut innuttaasut tusarniaanermut akissuteqartunik tunniussinissamut periarfissinneqaasallutik.

Nr. 2-imut (§87, imm. 2)

Sapinngisamik innutaasut amerlanerpaat innutaasumik ataatsimiitsisoqarnissaanik kalerinneqarnissaat siunertaralugu aalajangersakkami aalajangersarneqarnikuuvoq tusarniaanermi ataatsimiitsinissat qanoq avammut tusarliunneqartassanersut. Matumani sumiiffinni ataasiakkaani tusarniaanermik ataatsimiitsiviusussani tusaatit suut atorveqarsut nalilersorneqartassallutik.

Nr. 2-imut (§ 87d, imm. 3)

Aalajangersakkap innuttaasut ataatsimiitsinissanut peqataanissamut periarfissaqanngitsut ataatsimiitsinissami eqqartorneqartussat imarisaannik ilisimasalernissaat periarfississavaa.

Nr. 2-imut (§87d, imm. 4)

Aalajangersakkap soqutigisaqartut taamatullu NGO-t tusarniaalluni ataatsimiitsinerni isummaminnik saqqummiussillutik oqaaseqaarsinnaanissaat periarfississavaa.

Nr. 2-imut (§ 87d, imm. 5)

Tusarniaalluni ataatsimiisitsinermik inummik aqutsisussamik toqqaanikkut tusarniaalluni ataatsimiinnerit ammasuunissaannik kiisalu akimut ersituunissaanik kissaateqarneq piviusunngortissavaa.

Nr. 3-imut (§95a, imm. 1)

Aningaasaateqarfiup siunertarissavaa ingerlanniakkap inissisimaffiani inuiaqatigiit innuttaasullu ingerlanniakkamit kalluarneqartussat misissuisitsinernik ingerlatsinissami aningaasartuutaasusamik matussutissanik qinnuteqarsinaanissaq imaluunniit ajornartorsiutit qulaajaneqanngitsut ernummataasinnaasullu pillugit arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik paasissutissanik pissarsiniarnerit. Kiisalu aningaasaateqarfik najukkami inuiaqatigiit innuttaasullu aatsitassatigut ingerlanniakkamit kalluarneqartussat arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik siunnersortinik pissarsinissamik qulakkeerinninnissamut atorneqarsinnaavoq. Taamatullu kalaallit kattuffii nalunaarsugaasut aatsitassatigut ingerlanniakkat aalajangersimasut pillugit misissuinissamik ingerlatsinissamut taamatullu arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik paasissutissinissamut atugassanik qinnuteqarsinnaapput. Nalunaarutit paasissutissallu allat katersukkat aatsitassatigut ingerlanniakkat ineriartortinnerinut ilaatinneqarsinnaapput, kiisalu atortussat katersukkat Naalackersuisut aalajangiinissaat sioqqullugu ilaatinneqassapput.

Nr. 3-imut (§95a, imm. 2)

Ingerlanniakkap isumassarsiarineqarnerata nalaani siusissukkat aningaasanik qinnuteqartoqarsinnaassaaq, tassa aningaasaateqarfiup aningaasaatai innuttassunit kiisalu kattuffinit attuumassuteqartunit kalluarneqartunit aatsitassatigut ingerlanniakkap pitsaasumik ineriartortinnissaanut atatillugu ilisimasanik paasissutissanillu pissarsiniarnermut atorneqarnissaat kissaatigineqarmat.

Nr. 3-imut (§95a, imm. 3)

Naalackersuisut aningaasaateqarfiup qanoq annertutigisunik aningaasaateqarnissaa, qinnuteqarnissamut piumasaqaatinik, kikkut qinnuteqarsinnaanersut, aningaasat qanoq agguanneqassanersut kiisalu aningaasaateqarfit kikkunnit aqunneqassanersoq pillugit aalajangersakkanik aalajersaasinnaapput.

§ 2-mut

Aalajangersagaq siunnersuutip atuutilernissaanut ulluliinissamut tunngavoq.

Siunnersuutigineqarpoq inatsisissatut siunnersuut ulloq 1. juli 2014 atuutilissasoq.